ГОЛОС ЛЕМКІВЩИНИ

РІК XIII, ч. 9(142), Йонкерс, вересень 1975 ЦІНА 20 CENTS Yonkers, September 1975, No: 9(142), Vol.XIII

„ГОЛОС ЛЕМКІВЩИНИ"
НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА, ПРИСВЯЧЕНА СПРАВАМ ЛЕМКІВ У КРАЮ, ЗА ОКЕАНОМ І В ЦІЛОМУ СВІТІ.
Появляється раз у місяць. Видає В-во „КАРПАТИ"
Передплата: США і Канада $4.00 річно; $2.00 півріччя.
В усіх інших країнах рівновартість 4-х амер. долярів.

"THE LEMKO VOICE"
MONTHLY INDEPENDENT UKRAINIAN NEWSPAPER DEDICATED TO LEMKO'S AFFAIRS.
Published by THE KARPATY Publishers,
Subscription: USA and Canada — $4.00 yearly
20¢ per copy

Адреса:
"THE LEMKO VOICE"
149 Park Ave. AVE. Yonkers, NY, 10703
Tel.: (914) 476-6503
Second Class Postage Paid at Yonkers, N.Y.

БОРОНІТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
(до уваги делеґатам 14-го зїзду ООЛ)

Хоч як воно дивно звучить, але зайшла така ситуація, що наша славна і заслужена Організація Оборони Лемківщини (далі скорочено: ООЛ), метою якої є боронити прав частини української землі, Лемківщини, і її населення, вітки українського народу, лемків, а яка діє вже 40 роки — сама найшлася у великій небезпеці і її треба боронити перед знищенням.

А небезпека для ООЛ криється в тому, що найшлася одна, манією великости опанована людина, а іменно д-р Гвозда, який дуже хитрими й підступними способами намагається знищити ООЛ, яка вже повних 40 років бореться за приналежність т.ь Лемківщини і її жител і в лемків, до України, до якої вони належали за часів Української Королівсько-Княжої Держави.

Конкретна загроза для ООЛ полягає в тому, що д-р Гвозда намагається знищити цю заслужену лемківську організацію, а на її трупі поставити свою ідеф-фікс "Світову Федерацію Лемків". Від того часу, як д-р Гвозда був обраний головою ООЛ, він уже створив аж дві (про це докладніше пишемо на іншому місці) "Світові Федерації Лемків" (далі скорочено: "СФЛ"), які крім великого замішання між українцями, вихідцями з Лемківщини, нічого доброго не дали. Відколи д-р Гвозда, бувши головою ООЛ, став творити свої паперові фікції "СФЛ", діяльність самої ООЛ падає. В останніх роках майже нічого не чути про якусь працю, раніше дуже діяльної ООЛ. Лиш два, чи три її відділи влаштовують ще пікніки й забави, і це вся теперішня діяльність ООЛ. Розбивши єдність ООЛ, д-р Гвозда створив свою фікцію "СФЛ", чи вірніше аж дві "СФЛ", тішиться титулом "президента" своєї "СФЛ", а ООЛ хилиться до упадку, чого зрештою він собі і бажає.

Творення своєї фікції, чи фікцій "СФЛ" д-р Гвозда ніби-то виправдує тим, що мовляв, "СФЛ" потрібна на те, щоб "координувати" працю і "репрезентувати" лемків. Та це тільки його вимівка! Координувати працю і репрезентувати лемків можна в рамках ООЛ і для того не треба творити ще одної, чи насправді аж двох нових лемківських організацій, з бомбастичними назвами, якихо с.ь "Світових Федерацій Лемків". До часів вибору д-ра Гвозди головою ООЛ було так, що працею лемківської організації, всіма її відділами, кермувала, чи як д-р Гвозда говорить "координувала" Головна Управа ООЛ. Також Головна Управа ООЛ, її голова, чи хтось з її членів репрезентували лемків в Українському Конґресовому Комітеті Америки та в Комітеті Українців Канади. Так було досі — то чому не могло б так бути і далі?

Справжньою причиною, чому д-р Гвозда творить свої фікції "СФЛ" є те, що він, як ми вже про це писали кілька разів, захворів на манію великости і забажав мати титул "президента". А тому, що в ООЛ найвищим постом є голова, а цей титул його не задовільняє, то він створив другу лемківську організацію, паперову "СФЛ", в статуті якої (а цей статут він сам уклав) є пост "президента", на який він дав себе, чи вірніше казав себе вибрати. Тепер манія великости д-ра Гвозди задоволена, бо він нарешті одержав титул "президента". Отже для того, і тільки для того, щоб мати цей порожній титул, він хоче угробити ООЛ, а на її трупі поставити свою "СФЛ".

ООЛ найшлася в небезпеці і її треба боронити й недопустити до того, щоб одна маленька людина, хвора на манію великости, її знищила. А що д-р Гвозда намагається знищити ООЛ, на це є такі докази:

1) за його намовою, назву канадійської Організації Оборони Лемківщини цілком непотрібно замінено на: „Єднання Лемків Канади". А це значить, що канадійську ООЛ він уже знищив;

2) в щоденнику "Свобода" і місячнику "Лемківські вісті" появилося оголошення, напевно писане д-ром Гвоздою, що в днях 10-12 жовтня ц.р. відбудеться в Йонгальний Зїзд Світової Федерації Лемків". А насправді це відбудеться 14-ий Зїзд Організації Оборони Лемківщини, бо його "СФЛ" існує (на папері) щойно два роки, бо д-р Гвозда "заснував" її в 1973 р. в Пасейку, отже це мігби бути, якщоб ця "СФЛ" існувала, щойно 1-й її Зїзд, а не 14-ий. А це також означає, що д-р Гвозда вже й ООЛ у ЗСА уважає за неіснуючу!;

3) досі як видавець місячного часопису "Лемківські вісті" фігурувала ООЛ. Тепер зазначується, напевно на розпорядок д-ра Гвозди, що видавцем "Лемківських вістей" є "Обєднання Лемків в Канади" замість "СФЛ". А це значить, що тепер "Лемківські вісті" видає не "ООЛ", яка їх започаткувала, й довгі роки видавала, а фікція д-ра Гвозди, "СФЛ". Отак без ухвали Зїзду ООЛ, д-р Гвозда перебрав пресовий орган, часопис "Лемківські вісті" від ООЛ, яку він уже вважає погребаною, і передав своїй фікції, паперовій "СФЛ"!;

4) замість видати документальну книгу-збірник під фірмою ООЛ, назвавши її "Лемківщина" — він видав в пару статтей, зібраних заходами ООЛ, у формі маленької боршурки, під фірмою своєї "СФЛ", назвавши її неповажною назвою "Аннали Світової Федерації Лемків".

5) започаткований вже раніше Гол. Управою ООЛ лемківський музей — д-р Гвозда тепер переназвав на "Музей Світової Федерації Лемків"!

З повище наведених фактів ясно, що д-р Гвозда уважає, що ООЛ уже не існує, що він уже її погребав, а існує тільки його фікція — "Світова Федерація Лемків".

Та хоч д-р Гвозда діє так, немовби ООЛ уже не існує, а існує вже тільки його фікція "СФЛ" — то це не важне. Важним буде це, що скажуть, що ухвалять делеґати 14-го Зїзду ООЛ. Тому повторюємо щераз те, що ми писали в тій справі в попер. ч. "Голосу Лемківщини":

Не дайте погребати нашої славної і заслуженої Організації Оборони Лемківщини, яка вже 40 років бореться за звільнення Лемківщини з польского поневолення і приєднання її до України. Творити нову лемківську організацію, зі смішною бомбастичною назвою "Світова Федерація Лемків" — цілком непотрібно, бо всю працю на користь лемків і Лемківщини, можна й треба, вести в рамках ООЛ, як це було досі.

Отже за вами останнє слово, майбутні делеґати 14-го Зїзду ООЛ (а не "СФЛ"!).

Якщо Вам лежить на серці славна і заслужена Організація Оборони Лемківщини, і бажаєте щоб вона далі існувала і працювала на користь лемків і Лемківщини та всієї України, як це робить уже 40 років — то відкиньте намагання одної маленької людини, яка хворіє на манію великости, її угробити.

Якщо ж ви також бажаєте бути гробокопателями ООЛ — то голосуйте за її знищенням і на її трупі поставте фікцію "СФЛ" на чолі з її маніяцьким "президентом".

Поляки далі мріють про Львів

НЮ ЙОРК. — Польська газета в ЗСА помістила виїнятки із звернення польського еміґраційного єпископа Владислава Рубіна, в якому він торкнувся проблеми колишньої польської Львівської Митрополії, що її заснував 600 літ тому завойовник Галичини польський король Казімеж Великі. Єпископ В. Рубін закликає Поляків до молитви за „велику частину польської території, що 1945 року стала частиною СССР. Він теж пригадує Полякам про „велике значення для Польщі і польського народу східніх земель, які творять Львівську Митрополію" та врешті хвалить тих Поляків, які „заховують і сьогодні любов до батьківської землі і улюбленого міста Львова", тобто закликає надалі боротися за прилучення до Польщі західньоукраїнських земель.

ВЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ ЗРЕЗИГНУВАВ З СОВЄТСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА ПРОСИТЬ ПРО КАНАДСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід наспів текст звернення Вячеслава Чорновола до голови Президії Верховної Ради СССР, датованого 1 березня ц. р., в якому Чорновіл заявляє про резиґнацію з громадянства Совєтського Союзу та з'ясовує причини такого кроку. Текст цього звернення такий:

Голові Президії Верховної Ради СССР, гр. М. В. Подгорному

Заява

За останніх 10 років моє становище в совєтському суспільстві визначається не ступнем моєї освіти, здібностями чи прагненнями, але диктатом КГБ. За спробу мати власну думку на різні питання совєтської дійсности і відкрито висловлювати її, мене позбавили усього: змоги працювати за спеціяльністю, друкуватись, недоторканости особистого життя, захисту від наклепництва і врешті позбавили мене волі на довгі роки.

Репресивні органи призначили мені (подібно як і групі осіб з-поміж української інтеліґенції) придуману ними ролю — „речевого" доказу правдивости сумнівної теорії про посилення ідейної боротьби та ідеологічних диверсій в час відпруження міжнародних відносин (цю теорію можна розглядати як сучасний варіянт сталінської тези про посилення клясової боротьби в міру наближення до комунізму — що стало творчою плятформою для масових репресій 30-40-их років).

Створивши штучно мою „справу", КГБ не тільки наскрізь фантастично інтерпретував дійсні факти, але навіть не зупинявся перед суцільною фабрикацією великої частки „обвинувачення". Прокурор і суд при „розгляді" моєї справи виявилися служняним знаряддям в руках КГБ, чим дали доказ умовности совєтських законів і неможливости покладатися на них. Мій арешт і суд відбулися у супроводі цькувань моїх рідних і близьких, навіть дітей, — що не припиняється й досі.

В існуючих умовах на Україні — коли я попав у чорні списки, я стаю жертвою репресій КГБ на усе життя, якщо я відмовлюся стати моральним виродком, — а це виключене.

Тому немає жадних ґарантій, що після відбуття довгого строку ув'язнення, КГБ не сфабрикує ще одної „справи" і не посадить мене втретє за колючий дріт.

Тому немає жадних ґарантій, що мене не оголосять божевільним (такі загрози вже існували) і замкнуть на усе життя в „палаті Но. 6", як це зробили з М. Плахотнюком, В. Рубаном і іншими українцями.

Тому немає жадних ґарантій, що для розплати зі мною не посадять за ґрати когось з близьких мені людей, бо такі спроби вже були відносно моєї дружини і сестри.

Тому, вкінці, немає жадних ґарантій, що мене знищать фізично, або навмисне не окалічать, бо тільки такими намірами можна пояснити сцену дикого садизму, влаштовану львівськими кагебістами 11 лютого ц. р., коли мене не тільки погнали на довготривалий і важкий етап у такому стані здоров'я, що мусів би це виключати, але, що більше, піддавали фізичним катуванням: обезсиленого голодівкою і хворобою закували, а потім більше як три години тримали голого й босого на морозі.

Не бажаючи бути довічною жертвою КГБ і животіти в умовах, в яких елементарні громадянські права, а також і моє життя є під постійною загрозою, прошу Президію Верховної Ради позбавити мене совєтського громадянства і після випущення на волю дати мені змогу виїхати з СССР. Беручи до уваги існуючі прецеденти, я не заперечу, коли мене достроково звільнять і викинуть з СССР.

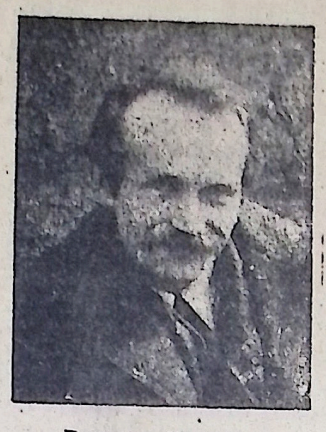

Вячеслав Чорновіл

Рівночасно, не бажаючи розірвати духового зв'язку з моєю батьківщиною, без якої не уявляю собі життя, я у випадку офіційної зміни громадянства, не перестану вважати себе громадянином України, до якої повернуся як тільки український патріотизм не буде вважатися злочином і буде вилучений з-під „опіки" КГБ.

Незалежно від Вашої відповіді, з моментом написання цієї заяви, себто від 1-го березня 1975 року, я не вважаю себе більше громадянином СССР. До часу надання мені громадянства (особисто чи заочно) будь-якою демократичною державою світу, я вважаю себе людиною без офіційного громадянства з усіми наслідками, що випливають з такого рішення.

Рівночасно я післав заяву до органів прокуратури, в якій повідомив, що від 1 березня «вважаю себе людиною, яку насильно тримають в СССР», а також, що «відмовляюся від будь-яких контактів з КГБ (розмов і т. п.), бо вважаю КГБ організацією аморальною і антигромадською». Незабаром після того мене викликали до уповноваженого КГБ в таборі, лейтенанта Зуйка. Прямою відмову говорити з ним, кагебіст сказав: «Були в мене вже такі, що відмовлялися говорити, та я їм таке сказав, що вони відразу заговорили. Таке буде і з Вами». Як ця погроза виглядатиме на практиці, покаже майбутнє. Покищо я звернувся з проханням до канадського уряду надати мені канадське громадянство і робити заходи про моє звільнення і про виїзд з СССР. Моє прохання я вислав на адресу канадського посольства в Москві, але я не маю сумнівів, що адміністрація його не переслала.

Копію цієї заяви пересилаю до відома Президії Верховної Ради Української ССР.

В. Чорновіл

1 березня 1975

ПРЕЗИДЕНТ ФОРД ТЕПЕР НОСИТЬ ОХОРОННУ КАМІЗЕЛЬКУ

Портсмавт, Ню Гемшир. — Під час своєї поїздки по південній частині його стейту у четвер, 11 вересня, під час якої він заохочував виборців голосувати за республіканським кандидатом на пос сенатора, президент Джералд Форд вже носив під його одягом камізельку, яка має на меті охоронити його від куль. Президент почав носити цю камізельку від п'ятниці, 5 вересня, коли Линетт Елис Фромм намагалася стрілити у нього під час його відвідин у Сакра-

Степан Женецький

Чи ЗСА використають зернову кризу в СССР?

Як це вже повідомляла американська і світова преса, Совєтський Союз і цього року мусить закупити, або вже закупив, рекордову кількість — 15 мільйонів тонн зерна в ЗСА. Крім цього він купує ще також біля 5 мільйонів тонн збіжжя в Канаді й Австралії.

У звязку з цим закупом увесь світ дивується: як це так, що Сов. Союз, який має найбільшу з усіх держав світу кількість управної землі, не може випродукувати досить хліба для себе, а мусить купувати зерно за кордоном? Москва тлумачиться тим, що, мовляв, погода цього року не дописала. Та насправді винна в тому не погода, а комуністична, чи вірніше, колгоспна система господарки.

Американські політичні коментатори пишуть, що другий з черги (перший у 1972 р.) великої кількости закуп зерна в ЗСА ясно вказує на те, що Сов. Союз є, і в майбутньому буде залежний хліборобсько від ЗСА і мусітиме купувати американське збіжжя, а зокрема в неврожайні роки.

А якщо Американці — пишуть коментатори — не захотять із політичних мотивів продати Москві свого зерна, то в Сов. Союзі настала б харчова криза, а це в свою чергу могло б спричинити внутрішні неспокої. Ба, що більше: навіть у врожайні роки СССР потребує американського зерна, щоб сповнити обіцянки кремлівських ватажків дати більше хліба і мяса для свого населення.

Беручи до уваги — мабуть постійну, або принайменше ще на довгі роки — залежність Москви від достави американського зерна, може це мати, якщо Вашінгтон зуміє належно використати, великий вплив на американсько-совєтські відносини, та на маймутність мирного співіснування між ЗСА й СССР, чи як це називається на політичній мові, на „детант". Іншими словами, американське збіжжя може стати важливим фактором, важілем, у політиці супроти Московії. І саме над цим, як найкраще використати цей важіль, застановляються у Вашінгтоні.

Ясно, що наслідком такої ситуації ЗСА найшлися тепер у позиції, з якої можуть диктувати Сов. Союзові такі умовини продажі зерна, щоб Кремль не міг своїми секретними закупами американського збіжжя, як це було в 1972 р., спричинювати, або хоч би збільшувати загальну інфляцію в ЗСА. Дехто з американських хліборобських експертів пропонує, щоб Вашінгтон домагався довгореченцевих зобовязань купна зерна Москвою, бо це охоронило б американський зерновий ринок від непередбачених потрясень. Маючи запевнений збут зерна, американські хлібороби-фармери були б певні відносно майбутніх замовлень, а з другого боку, Москва буде мати менше можливостей використовувати свою ролю, як великого покупця, як це було досі.

Натомість у політичному аспекті, питання, як ЗСА повинні використати цей зерновий важіль, щоб вимогти більші поступки від ватажків Кремля, є більше скомпліковане. Американські урядові чинники кажуть, що зернова криза в СССР у 1975 р. може спричинити політичну кризу серед найвищих ватажків на Кремлі, в наслідок якої можуть бути усунені із своїх становищ два ватажки, повязані із сільським господарством — Дімітрій Полянський (наш „землячок") і Москаль Федор Кулаков.

До чого хлібна криза може допровадити в Сов. Союзі, американські політичні коментатори подають такий приклад: невдача сільсько-господарського пляну в 1964 р. причинилась до упадку Нікіти Хрущова, який у тому часі був проводиром партії і сповняв функцію премєра СССР.

Тим разом — пишуть американські політичні коментатори — Брежнева не усунуть із його становища, але його вплив буде значно послаблений, і в короткому часі в Сов. Союзі буде встановлена „більша колективність" влади, тобто більше людей буде встановляти політику Кремля. А це в свою чергу буде означати значне ограничення свободи дії генерального секретаря, тобто Брежнева.

А вислідом такого твердого поступовання Вашінгтону супроти Кремля було б те, — пишуть американські політичні коментатори — що до більшого впливу московські „яструби", тобто твердолінійники, що спричинило б твердшу доставу Москви в таких справах, як переговори про стратегічну зброю та обопільне зменшення військ в Европі. А це значить, що Вашінгтонові радять вести супроти Кремля політику, як Українці кажуть, „чеши дідька зрідка", чого й є висловом політика співпраці, чи пак „детанту".

Із-за такої ситуації союзники ЗСА наполягають на Вашінгтон, щоб він цю карту, тобто залежність Москви від американського зерна, заграв зручно й делікатно. Західні дипломати перестерігають Вашінгтон, щоб забагато не натискав на Кремль із приводу зернової кризи в СССР, бо це могло б мати небажані наслідки. (Тут стверджуємо дивне ставлення Заходу до Кремля Захід боїться Москви, як вона сильна — і рівнож боїться Москви, як вона слаба. — СЖ).

Чи це значить, що ЗСА не є спроможні використати залежність Москви від американського зерна?

На це питання американські спеціялісти відповідають так: коли совєтські ватажки переговорюють з Американцями, вони є надто свідомі того, що вони є залежні від американського зерна, як рівнож американської технології для модернізації своєї відсталої індустрії. А це сильно скріпляє позицію ЗСА в переговорах із Сов. Союзом у всіх ділянках. Москва добре здає собі справу з того, що коли б вона зірвала „детант" із ЗСА, то вона втратила б більше, як Американці.

Обговорюючи велику зернову залежність Сов. Союзу від ЗСА, один американський знавець совєтських справ підійшов до тієї проблеми з іншого, на нашу думку, дуже влучного боку: як поступила б у такому випадку Москва, коли б ролі були протилежні — якби ЗСА були залежні щодо збіжжя й технології від Сов. Союзу? Кремль напевно використав би таку залежність до грані можливостей. „Я припускаю, — пише цей знавець — що совєтські провідники дуже здивовані що ми досі не пробували так поступати".

Відомий американський політичний коментатор Джозеф Фром пише, що справа не в тому, чи ЗСА можуть використати неврожай у СССР у переговорах, а в тому, чи держ. секретар Кіссінґер хоче покористуватися цим важілем.

Критики закидають Кіссінґерові, що він постійно недоцінює американської переваги в переговорах із Кремлем. Вони твердять, що Кіссінґер є постійно схильний робити непотрібні поступки Москві, щоб досягнути порозуміння з нею — головним чином у переговорах про стратегічну зброю. А це є одною з причин загальної критики в ЗСА, що „детант" є однобічною дорогою, з якої найбільше користає Москва.

Сучасні переговори другої фази про ограничення стратегічної зброї виявляють, чи держ. секр. Кіссінґер застосує твердшу поставу в торгах, як раніше. Знавці твердять, що теперішня позиція ЗСА є набагато краща, як була раніше.

Натомість кремлівські ватажки, з їхнім проводирем Брежневом на чолі, находяться під сучасну пору під сильним тиском, щоб ніяк не допустити до провалу переговорів із ЗСА, бо це могло б спричинити втрату можливости купна американських зерна і технології. Остання зернова криза ще збільшує їхню осторожність, щоб не зірвати „детанти" із ЗСА.

Отже все це вказує на те, що ЗСА мають кращі позиції в переговорах із Москвою. Є тільки питання, чи Вашінгтон захоче уміло й корисно їх використати?

В кількох рядках

● Дочка відомого грецького багача, Христина Онаазіс, яка народилась в Ню Йорку і бажає відновити своє американське громадянство, подарувала по смерти свого батька частину його маєтків харитативній організації, яка має допомагати американському шпиталеві біля Парижу, де в квітні ц. р. помер її батько — Аристотель, другий чоловік колишньої дружини президента